

MONITORUL OFICIAL

AL

ROMÂNIEI

Anul 189 (XXXIII) — Nr. 397

PARTEA I
LEGI, DECRETE, HOTĂRĂRI ȘI ALTE ACTE

Joi, 15 aprilie 2021

SUMAR

<u>Nr.</u>	<u>Pagina</u>
DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE	
Decizia nr. 882 din 15 decembrie 2020 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 274 teza a doua din Legea nr. 86/2006 privind Codul vamal al României	2-6
ORDONAȚE ALE GUVERNULUI ROMÂNIEI	
27. — Ordonanță de urgență privind modificarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 21/2021 pentru aprobarea acordării unui ajutor de stat de restructurare Societății „Complexul Energetic Oltenia” — S.A.	7-8

DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIA Nr. 882

din 15 decembrie 2020

referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 274 teza a doua din Legea nr. 86/2006 privind Codul vamal al României

Valer Dorneanu	— președinte
Cristian Deliorga	— judecător
Marian Enache	— judecător
Daniel Marius Morar	— judecător
Mona-Maria Pivniceru	— judecător
Gheorghe Stan	— judecător
Livia Doina Stanciu	— judecător
Elena-Simina Tănăsescu	— judecător
Varga Attila	— judecător
Daniela Ramona Marițiu	— magistrat-asistent

Cu participarea reprezentantului Ministerului Public, procuror Dana-Cristina Bunea.

1. Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 274 teza a doua din Legea nr. 86/2006 privind Codul vamal al României, excepție ridicată de Ioana Pralea și Emil Dănuț Pralea în Dosarul nr. 2.577/265/2015 al Curții de Apel Cluj — Secția penală. Excepția formează obiectul Dosarului Curții Constituționale nr. 2.354D/2018.

2. La apelul nominal se constată lipsa părților. Procedura de citare este legal îndeplinită. Magistratul-asistent referă asupra notelor scrise depuse la dosar de către autorii excepției, prin care se solicită admiterea acesteia.

3. Președintele dispune să se facă apelul și în Dosarul nr. 2.144D/2019, având ca obiect excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 274 din Legea nr. 86/2006 privind Codul vamal al României, excepție ridicată de instanța judecătorească, din oficiu, în Dosarul nr. 2.356/110/2017/a16 al Curții de Apel Bacău — Secția penală și pentru cauze cu minori și de familie. La apelul nominal se constată lipsa părților. Procedura de citare este legal îndeplinită.

4. Curtea, din oficiu, pune în discuție conexarea dosarelor. Reprezentantul Ministerului Public este de acord cu conexarea dosarelor nr. 2.354D/2018 și nr. 2.144D/2019. Curtea, având în vedere obiectul cauzelor, în temeiul art. 53 alin. (5) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, dispune conexarea Dosarului nr. 2.144D/2019 la Dosarul nr. 2.354D/2018, care a fost primul înregistrat.

5. Cauza fiind în stare de judecată, președintele Curții acordă cuvântul reprezentantului Ministerului Public, care solicită respingerea, ca inadmisibilă, a excepției de neconstituționalitate, deoarece autorii excepției critică o necorelare a dispozițiilor criticate cu prevederi ale Codului penal, aspect ce nu poate forma obiectul unei excepții de neconstituționalitate. În subsidiar, apreciază excepția de neconstituționalitate ca fiind neîntemeiată. Invocă în acest sens Decizia nr. 512 din 30 iunie 2020, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 815 din 4 septembrie 2020, și Decizia nr. 113 din 25 februarie 2020, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 394 din 14 mai 2020.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarelor, reține următoarele:

6. Prin Încheierea din 4 decembrie 2018, pronunțată în Dosarul nr. 2.577/265/2015, **Curtea de Apel Cluj — Secția penală a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 274 teza a doua din Legea nr. 86/2006 privind Codul vamal al României**, excepție ridicată de Ioana Pralea și Emil Dănuț Pralea într-o cauză penală.

7. Prin Încheierea din 22 mai 2019, pronunțată în Dosarul nr. 2.356/110/2017/a16, **Curtea de Apel Bacău — Secția penală și pentru cauze cu minori și de familie a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 274 din Legea nr. 86/2006 privind Codul vamal al României**, excepție ridicată într-o cauză penală de instanța judecătorească, din oficiu.

8. În motivarea excepției de neconstituționalitate, autorii acesteia, Ioana Pralea și Emil Dănuț Pralea, susțin că prevederile art. 53 alin. (2) din Constituție reprezintă o transpunere a principiului proporționalității în dreptul intern. În susținere, invocă Decizia nr. 603 din 6 octombrie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 845 din 13 noiembrie 2015, apreciind, totodată, că principiul proporționalității este acceptat la nivelul Curții Constituționale inclusiv în materia modului în care este reglementată o anumită infracțiune. În materia dreptului penal substanțial, principiul proporționalității vizează îndeosebi caracterul *ultima ratio* al acestuia. Cu alte cuvinte, principiul proporționalității înglobează și principiul subsidiarității. De asemenea, principiul proporționalității își găsește aplicabilitatea și în sfera individualizării legale a pedepselor, astfel că, și în ipoteza în care infracțiunea de contrabandă și-ar putea găsi justificarea prin raportare la principiul minimei intervenții, limitele de pedeapsă instituite prin agravanta prevăzută de art. 274 din Legea nr. 86/2006 implică o restrângere vădit disproporționată a drepturilor individuale — îndeosebi a dreptului la libertate.

9. În continuare, arată că prin noile reglementări penale s-a renunțat la circumstanța specială de agravare referitoare la comiterea faptei de către două sau mai multe persoane împreună (aceasta fiind des întâlnită în legislația penală anterioară), această situație urmând să se raporteze doar la agravanta generală prevăzută de art. 77 lit. a) din noul Cod penal. Comparând vechea reglementare cu noile dispoziții din Codul penal referitoare la infracțiunile de lipsire de libertate, violare de domiciliu, tulburare de posesie, furt calificat și tâlhărie calificată, autorii excepției apreciază că noua politică penală a fost aceea de a se renunța la aceste circumstanțe de calificare în forma unor agravante speciale, păstrându-se posibilitatea de a sancționa comiterea faptei în participație prin aplicarea agravantei generale prevăzute de art. 77 lit. a) din noul Cod penal.

10. În acest context, menținerea art. 274 din Legea nr. 86/2006 în forma actuală denotă mai degrabă o omisiune a legiuitorului, ceea ce sugerează faptul că această disproporție vădită nici nu ține de politica penală a legiuitorului. Mai mult, o asemenea abordare a legiuitorului evidențiază o încălcare a propriei politici penale. Astfel, reiese în mod evident că, în prezent, agravanta specială instituită de art. 274 teza a doua nu mai este proporțională cu situația care a determinat-o inițial, și anume politica penală reflectată de Codul penal anterior. Excesivitatea sancțiunii penale, ce are drept consecință încălcarea principiului proporționalității, reiese și din faptul că circumstanța de agravare prevăzută de art. 274 din Legea nr. 86/2006 atrage aplicarea unor limite de pedeapsă vădit mai mari decât în cazul regimului sancționator al circumstanțelor generale de agravare, pe de-o parte, și aplicarea unei sancțiuni mai aspre decât în cazul anumitor infracțiuni de terorism, pe de altă parte.

11. Totodată, se subliniază faptul că, spre deosebire de agravanta specială instituită de art. 274 din Legea nr. 86/2006 — ce se referă la comiterea faptei de către două sau mai multe persoane împreună —, agravanta generală prevăzută de art. 77 lit. a) din noul Cod penal se raportează la un număr de trei sau mai multe persoane împreună. Așa fiind, deși agravanta generală vizează o participație mai extinsă — de trei sau mai multe persoane — decât cea avută în vedere de agravanta specială, cea dintâi conferă un tratament mult mai blând față de cea din urmă.

12. **În motivarea excepției de neconstituționalitate, Curtea de Apel Bacău — Secția penală și pentru cauze cu minori și de familie** face referire la jurisprudența Curții Constituționale referitoare la principiul egalității în fața legii, consacrat de prevederile art. 16 alin. (1) din Constituție, de exemplu, Decizia Plenumului Curții Constituționale nr. 1 din 8 februarie 1994, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 69 din 16 martie 1994, Decizia nr. 89 din 27 februarie 2003, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 200 din 27 martie 2003, Decizia nr. 1.615 din 20 decembrie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 99 din 8 februarie 2012, Decizia nr. 540 din 12 iulie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 841 din 24 octombrie 2016, paragraful 21, Decizia nr. 2 din 17 ianuarie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 324 din 5 mai 2017, paragraful 22, și Decizia nr. 18 din 17 ianuarie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 312 din 2 mai 2017, paragraful 22. De asemenea, invocă jurisprudența Curții Constituționale și a Curții Europene a Drepturilor Omului, potrivit căreia o deosebire de tratament juridic este discriminatorie atunci când nu este justificată în mod obiectiv și rezonabil, aceasta însemnând că nu urmărește un scop legitim sau nu păstrează un raport rezonabil de proporționalitate între mijloacele folosite și obiectivul avut în vedere.

13. Instanța judecătorească arată că expunerea de motive care a însoțit proiectul noului Cod penal nu face nicio referire la scopul urmărit de legiuitor prin nemodificarea pedepsei prevăzute de art. 274 din Legea nr. 86/2006 privind Codul vamal al României. De asemenea, analiza noii reglementări în ansamblu nu relevă elemente care să conducă la evidențierea scopului avut în vedere pentru stabilirea unei pedepse atât de severe, închisoare de la 5 la 15 ani, în cazul infracțiunii de contrabandă calificată, în contextul în care legiuitorul a redus cuantumul pedepselor în cazul unor infracțiuni mult mai grave, atât în abstract, cât și în concret (viol, trafic de persoane, trafic de minori, trafic de droguri etc.), și a înlăturat, în multe situații, forma calificată a infracțiunii înșirând în comiterea faptei de două sau mai multe persoane împreună (furt, tâlhărie, trafic de persoane, trafic de minori etc.).

14. Totodată, se arată că, deși au fost studiate toate legile în vigoare ce conțin dispoziții penale, începând cu cele din perioada interbelică și până la zi, în Legea nr. 187/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal și pentru modificarea și completarea unor acte normative care cuprind dispoziții penale, în titlul II — *Dispoziții privind modificarea și completarea unor acte normative care cuprind dispoziții penale*, nu se regăsesc mențiuni privind modificarea vreunei dispoziții din Legea nr. 86/2006 privind Codul vamal al României, aspect ce poate conduce la concluzia că infracțiunile din Codul vamal al României au fost omise de legiuitor atunci când a regândit pedepsele, la intrarea în vigoare a noilor coduri penale. În acest context, instanța judecătorească apreciază că limitele de pedeapsă reglementate de lege pentru infracțiunea de contrabandă calificată, prevăzută de art. 274 din Codul vamal, închisoare de la 5 la 15 ani, sunt evidente disproporționale în raport cu valorile sociale ocrotite — bugetul de stat și regimul frontierei de stat —, infracțiuni mult mai grave fiind sancționate cu pedepse mult mai mici [de exemplu, violul comis de două sau mai multe persoane prevăzut de art. 219 alin. (2) lit. f) din Codul penal, sancționat cu închisoare de la 5 la 12 ani].

15. Sistemul penal, în întregul lui, trebuie să aibă o reglementare unitară, coerentă, indiferent că este vorba de norme penale din Codul penal ori de norme penale cuprinse în legi speciale sau extrapenale și, tocmai de aceea, în Legea nr. 187/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal există un titlu distinct cuprinzând dispoziții privind modificarea și completarea unor acte normative care cuprind dispoziții penale, urmărindu-se, printre altele, și adaptarea pedepselor pentru infracțiunile care rămân în legislația specială. Instanța judecătorească arată că principiul proporționalității protecției penale a valorilor sociale este principiul de drept penal ce presupune că, pentru atingerea scopului legii penale, măsurile alese de legiuitor trebuie să fie adecvate, necesare și echivalente cu gravitatea comportamentului sancționat [*nulla poena (sanctio) sine crimine et necessitate*]. Codul penal nu prevede *in terminis* acest principiu, dar existența lui se desprinde neîndoielnic, în special, din economia dispozițiilor privind adaptarea sancțiunilor de drept penal și, în general, din particularitățile faptelor incriminate prin normele penale de stabilire și sancționare a infracțiunilor. De asemenea, principiul proporționalității ocrotirii valorilor sociale se deduce din art. 53 din Constituție, potrivit căruia exercițiul unor drepturi sau al unor libertăți poate fi restrâns numai prin lege și numai dacă se impune, în cazurile expres prevăzute de Legea fundamentală. Acest principiu este prevăzut și în art. 49 alin. (3) din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene în termenii următori: „*Pedepsele nu trebuie să fie disproporționate față de infracțiune*”.

16. Arată că principiul proporționalității presupune trei teste, care trebuie aplicate normei juridice analizate, și anume caracterul adecvat al măsurii, necesitatea acesteia și testul de proporționalitate *stricto sensu*. Testul de adecvare vizează evaluarea relației între mijloacele folosite și scopul urmărit de legiuitor, plecându-se de la întrebarea: Soluția (măsura) aleasă de legiuitor este potrivită pentru atingerea scopului propus prin folosirea acesteia? Testul de proporționalitate se va putea raporta doar la un scop legitim. Testul de necesitate constă într-o evaluare referitoare la caracterul indispensabil al măsurii pentru atingerea scopului propus. Cu alte cuvinte, trebuie să se răspundă la întrebarea: Măsura (soluția) pentru care a optat legiuitorul este necesară, fiind cea mai puțin restrictivă dintre toate opțiunile, pentru realizarea scopului urmărit? Testul de proporționalitate *stricto sensu* presupune o evaluare din perspectiva echivalenței între faptă și sancțiunea aplicabilă. Altfel spus, deși este adecvată și necesară, soluția legislativă examinată trebuie să nu fie o sarcină excesivă pentru destinatarul normei penale.

17. Plecând de la aceste susțineri, arată că instanța de contencios constituțional are o jurisprudență care ține seama de testul de proporționalitate, care impune o analiză pe baza căreia să se poată conchide dacă limitarea drepturilor fundamentale este concordantă cu cerințele acestuia, de exemplu, Decizia nr. 266 din 21 mai 2013. Pe de altă parte, pentru corecta aplicare a testului, este necesară examinarea fiecăruia dintre cele trei elemente în ordinea respectivă. Dacă măsura nu întrunește una dintre cele trei cerințe, aceasta este neconstituțională și nu mai este necesară examinarea respectării celorlalte cerințe. În acest sens, a se vedea și Decizia pronunțată la 11 iunie 1958 — BVerfG 7, 377 Apotheken, prin care Curtea Constituțională Federală a Germaniei a statuat că „testul are ca scop examinarea pas cu pas a măsurii, prin prisma respectării de către legiuitor a celor 3 cerințe menționate”. De asemenea, Curtea Constituțională a statuat în mod constant că testul de proporționalitate presupune examinarea fiecărui element în ordinea de mai sus (a se vedea, spre exemplu, Decizia nr. 279 din 23 aprilie 2015). Principiul proporționalității reacției penale are două aspecte principale: unul extrinsec, respectiv subsidiaritatea mijloacelor penale în combaterea faptelor antisociale, și altul intrinsec, anume necesitatea unei corespondențe între gradul de vătămare produs în societate de

faptele ce constituie infracțiuni și duritatea măsurilor prevăzute pentru cei care săvârșesc asemenea fapte.

18. În acest context, instanța judecătorească apreciază că, prin sancționarea autorului/participantului la săvârșirea infracțiunii de contrabandă calificată, prevăzută de art. 274 din Codul vamal, cu închisoare de la 5 la 15 ani (chiar și în cazul deținerii și comercializării a 1.000 de pachete de țigări ca în speța de față), se creează în mod evident o discriminare în raport cu autorul/participantul la săvârșirea infracțiunii de viol, prevăzută de art. 218 alin. (3) lit. f) din Codul penal (ce poate fi sancționată cu închisoare de la 5 la 12 ani), de trafic de droguri de mare risc, prevăzută de art. 2 alin. (2) din Legea nr. 143/2000 (ce poate fi sancționată cu închisoare de la 5 la 12 ani în închisoare), de trafic de persoane, prevăzută de art. 210 din Codul penal (ce poate fi sancționată cu închisoare de la 3 la 10 ani; iar dacă fapta este comisă de un funcționar public în exercițiul atribuțiilor de serviciu, limitele sunt de la 5 la 12 ani în închisoare), de trafic de minori (ce poate fi sancționată cu închisoare de la 3 la 10 ani; pentru formele agravate limitele de pedeapsă fiind de la 5 la 12 ani). Totodată, se apreciază că pedeapsa prevăzută de art. 274 din Codul vamal este disproporționată prin raportare la valoarea socială ocrotită, fiind încălcate dispozițiile art. 1 alin. (5) și ale art. 16 alin. (1) din Constituție.

19. Referitor la încălcarea art. 49 paragraful 3 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, instanța judecătorească arată că în penultimul alineat din Legea nr. 86/2006 se precizează că „*prezenta lege asigură aplicarea Regulamentului Consiliului (CEE) nr. 2913/92 de instituire a Codului vamal comunitar, cu modificările ulterioare, publicat în Jurnalul Oficial al Comunităților Europene nr. 302/1992*”, fiind astfel transpusă în legislația internă legislația Uniunii, în vederea aderării României la Uniunea Europeană.

20. Se susține că în alte legislații europene, care au transpus același Cod vamal european, infracțiunea de contrabandă este sancționată cu pedepse mult mai blânde decât în legislația română. Se arată că, în prezent, Carta este un instrument central în ordinea juridică a Uniunii, ce a devenit, de la data proclamării, un „cod de conduită” pentru instituțiile Uniunii Europene, acestea asumându-și obligația firească de a legifera într-o manieră care să nu aducă atingere drepturilor fundamentale astfel consacrate. Carta a fost și este folosită de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului pentru a interpreta, într-o lumină modernă, articolele din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, care au o vechime de peste cincizeci de ani.

21. Curtea Constituțională a statuat că prevederile din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene sunt aplicabile în controlul de constituționalitate în măsura în care asigură, garantează și dezvoltă prevederile constituționale în materia drepturilor fundamentale, cu alte cuvinte, în măsura în care nivelul lor de protecție este cel puțin la nivelul normelor constituționale în domeniul drepturilor omului (a se vedea Decizia nr. 871 din 25 iunie 2010). Așa fiind, se constată că art. 49 din Cartă reproduce art. 7 din Convenție, dar îl și completează, acesta din urmă fiind aplicat direct de instanțele naționale, în conformitate cu art. 20 din Constituție. Prevederile din Cartă instituie un nivel de protecție superior celui instituit la nivelul normelor constituționale în domeniul drepturilor omului, devenind astfel aplicabile în cadrul prezentului control de constituționalitate. Astfel, art. 49 alin. 3 din Cartă prevede că „pedepsele nu trebuie să fie disproporționate față de infracțiune”, reglementând expres principiul proporționalității pedepsei, iar normele supuse controlului de constituționalitate se află în domeniul de „acțiune” al dreptului Uniunii, reprezentând o transpunere a Codului vamal comunitar.

22. Curtea de Justiție a Uniunii Europene a interpretat art. 53 din Cartă în Cauza Melloni, C-399/11, în sensul că prin acesta nu se permite, în mod general, unui stat membru să aplice standardul de protecție a drepturilor fundamentale garantat de Constituția sa, deoarece o astfel de posibilitate ar conduce la atingerea principiului supremației dreptului Uniunii, care

reprezintă o caracteristică esențială a ordinii juridice a Uniunii. Prin urmare, invocarea de către un stat membru a unor dispoziții de drept național, fie ele de natură constituțională, nu poate afecta efectul dreptului Uniunii pe teritoriul acestui stat. De aceea, instanța judecătorească apreciază că dispozițiile Cartei trebuie aplicate necondiționat în cadrul controlului de constituționalitate, cu scopul de a se evita apariția oricărei coliziuni între diferitele standarde de protecție, atunci și numai atunci când situația juridică supusă controlului se află în domeniul de aplicare al dreptului Uniunii.

23. Din moment ce judecătorul constituțional român este obligat să apeleze la Convenție și jurisprudența adiacentă [în baza art. 20 alin. (1) din Constituție], iar Curtea de la Strasbourg folosește inclusiv dispozițiile Cartei DFUE în interpretarea evolutivă a drepturilor fundamentale protejate prin Convenție, apreciază că, mediat, Carta DFUE este aplicată oricum în cadrul controlului de constituționalitate, prin intermediul art. 20 din Constituție, ori de câte ori, în pronunțarea deciziilor, Curtea Constituțională din România va apela la jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, în care Carta a fost folosită în scop interpretativ. Așa fiind, apreciază că instanța de contencios constituțional ar trebui să renunțe la simpla folosire a art. 148 alin. (2) și (4) din Constituție ca parametru constituțional pentru aplicarea Cartei în cadrul controlului de constituționalitate și să se raporteze, în schimb, la art. 20 din Constituție, pentru a reflecta, la nivel de principiu, efectele practice ale Cartei prin aplicarea ei, timp de un deceniu, în interpretarea articolelor din Convenție de chiar Curtea de la Strasbourg.

24. În concluzie, instanța judecătorească apreciază că sintagma „*de două sau mai multe persoane*” din cuprinsul art. 274 din Legea nr. 86/2006, ce constituie o formă agravată a infracțiunii de contrabandă calificată, este neconstituțională, întrucât prin instituirea unui regim sancționator sever încalcă principiul proporționalității pedepsei în raport cu infracțiunea comisă (care în concret poate prezenta un grad redus de pericol social), dar și egalitatea cetățenilor în fața legii, din perspectiva faptului că autorii unor infracțiuni mult mai grave sunt sancționați cu pedepse mult mai blânde, așa cum s-a exemplificat în cele ce precedă.

25. **Curtea de Apel Cluj — Secția penală**, în Dosarul nr. 2.354D/2018, apreciază că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată.

26. Potrivit prevederilor art. 30 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, încheierile de sesizare au fost comunicate președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Avocatului Poporului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

27. **Avocatul Poporului** arată că textul de lege criticat a mai făcut obiectul controlului de constituționalitate din perspectiva unor critici similare și prin raportare la aceleași texte din Legea fundamentală, relevante, în acest sens, fiind Deciziile Curții Constituționale nr. 828 din 3 decembrie 2015 și nr. 824 din 3 decembrie 2015. Reluând cele statuate de Curtea Constituțională în deciziile antereferte, Avocatul Poporului apreciază că dispozițiile art. 274 din Legea nr. 86/2006 privind Codul vamal al României sunt constituționale.

28. **Președinții celor două Camere ale Parlamentului și Guvernul** nu au comunicat punctele lor de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând încheierile de sesizare, punctul de vedere al Avocatului Poporului, rapoartele întocmite de judecătorul-raportor, concluziile procurorului, dispozițiile legale criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr. 47/1992, reține următoarele:

29. Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. d) din Constituție, precum și ale art. 1 alin. (2), ale art. 2, 3, 10 și 29 din Legea nr. 47/1992, să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

30. În ceea ce privește obiectul excepției de neconstituționalitate, Curtea observă că în Dosarul nr. 2.144D/2019 a fost sesizată cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 274 din Legea nr. 86/2006 privind Codul vamal al României. Din analiza sesizării se observă că instanța judecătorească formulează critici de neconstituționalitate referitoare la proporționalitatea pedepsei reglementate de dispozițiile criticate. Astfel, Curtea apreciază că obiectul excepției de neconstituționalitate și în acest dosar, asemenea celui din Dosarul nr. 2.354D/2018, îl constituie dispozițiile art. 274 teza a doua din Legea nr. 86/2006 privind Codul vamal al României. Așa fiind, obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie dispozițiile art. 274 teza a doua din Legea nr. 86/2006 privind Codul vamal al României, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 350 din 19 aprilie 2006, cu următorul conținut: „*Faptele prevăzute la art. 270—273, săvârșite de una sau mai multe persoane înarmate ori de două sau mai multe persoane împreună, se pedepsesc cu închisoare de la 5 la 15 ani și interzicerea unor drepturi.*”

31. Autorii excepției de neconstituționalitate susțin că textul criticat contravine prevederilor constituționale cuprinse în art. 53 alin. (2) referitor la restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți, raportat la art. 23 alin. (1) și alin. (12), potrivit cărora libertatea individuală și siguranța persoanei sunt inviolabile, respectiv nicio pedeapsă nu poate fi stabilită sau aplicată decât în condițiile și în temeiul legii.

32. Instanța judecătorească susține că textul criticat contravine prevederilor constituționale cuprinse în art. 1 alin. (5), potrivit căruia, în România, respectarea Constituției, a supremației sale și a legilor este obligatorie, art. 16 alin. (1) referitor la egalitatea în drepturi, art. 20 referitor la tratatele internaționale privind drepturile omului, art. 23 alin. (12), potrivit căruia nicio pedeapsă nu poate fi stabilită sau aplicată decât în condițiile și în temeiul legii, și art. 148 alin. (2) și (3) referitor la integrarea europeană. De asemenea, sunt invocate prevederile art. 7 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și cele ale art. 49 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene.

33. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea reține că, în esență, se susține că limitele de pedeapsă reglementate de dispozițiile criticate nu sunt proporționale cu fapta incriminată, ce se încadrează în categoria formei agravate a infracțiunilor prevăzute la art. 270—273 din Legea nr. 86/2006 privind Codul vamal al României. Din analiza încheierilor de sesizare a Curții Constituționale se observă că toți inculpații au fost trimiși în judecată, printre altele, pentru săvârșirea faptelor prevăzute de art. 270 alin. (3) cu referire la art. 274 din Legea nr. 86/2006.

34. În acest context, Curtea observă că, prin Decizia nr. 113 din 25 februarie 2020, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 394 din 14 mai 2020, paragraful 35, a constatat că cele reținute în ceea ce privește reglementarea regimului sancționator al faptelor prevăzute de art. 270 alin. (3) sunt valabile *mutatis mutandis* și cu privire la critica având ca obiect dispozițiile art. 274 teza a doua din Legea nr. 86/2006.

35. Astfel, în considerentele deciziei precitate, Curtea a observat că, stabilind o pedeapsă corespunzătoare incriminării din alin. (1) al art. 270 din Codul vamal, legiuitorul a atribuit faptei reglementate de alin. (3) al aceluiași articol același pericol social generic, deși această din urmă infracțiune este doar „asimilată”, derivată, corelativă. Așa fiind, în ipoteza infracțiunii de contrabandă, în forma asimilată, legiuitorul a apreciat că este necesară o sancționare fermă a acesteia, având în vedere actualitatea aspectelor reținute în preambulul Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 54/2010.

36. Curtea a constatat că obiectul material al infracțiunii prevăzute de art. 270 alin. (3) din Legea nr. 86/2006 este reprezentat de bunurile sau de mărfurile care trebuie plasate sub un regim vamal, cunoscând că acestea provin din contrabandă sau sunt destinate săvârșirii acesteia. De asemenea,

Curtea a apreciat că urmarea imediată a infracțiunii prevăzute de art. 270 alin. (3) din Legea nr. 86/2006 constă într-o stare de pericol pentru regimul vamal legal și pentru încrederea în mărfurile ce sunt introduse în circuitul comercial, infracțiunea asimilată în discuție fiind o infracțiune de pericol, și nu de rezultat. De esența infracțiunii prevăzute de art. 270 alin. (3) din Codul vamal al României este împrejurarea că făptuitorul a știut că bunurile/mărfurile care trebuie plasate sub un regim vamal au fost introduse în țară sau sunt menite a fi scoase din țară în mod ilegal, prin ocolirea, evitarea controlului vamal, adică a cunoscut că bunurile/mărfurile provin din săvârșirea unei fapte prevăzute de legea penală, indiferent dacă, în raport cu autorul acestei fapte prevăzute de legea penală, aceasta are sau nu caracter penal.

37. Distinct de cele expuse anterior, Curtea reține că a constatat că Parlamentul este liber să decidă cu privire la politica penală a statului, în virtutea prevederilor art. 61 alin. (1) din Constituție, în calitate de unică autoritate legiuitoare a țării. Totodată, Curtea a reținut că nu are competența de a se implica în domeniul legiferării și al politicii penale a statului, orice atitudine contrară constituind o imixtiune în competența acestei autorități constituționale (a se vedea Decizia nr. 629 din 4 noiembrie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 932 din 21 decembrie 2014). Astfel, Curtea a recunoscut că în acest domeniu legiuitorul se bucură de o marjă de apreciere destul de întinsă, având în vedere că acesta se află într-o poziție care îi permite să aprecieze, în funcție de o serie de criterii, necesitatea unei anumite politici penale. Cu toate acestea, Curtea a reținut că, deși, în principiu, Parlamentul se bucură de o competență exclusivă în reglementarea măsurilor ce țin de politica penală a statului, această competență nu este absolută în sensul excluderii exercitării controlului de constituționalitate asupra măsurilor adoptate. Astfel, Curtea a constatat că incriminarea/dezincriminarea unor fapte ori reconfigurarea elementelor constitutive ale unei infracțiuni țin de marja de apreciere a legiuitorului, marjă care nu este absolută, ea fiind limitată de principiile, valorile și exigențele constituționale. În acest sens, Curtea a statuat că legiuitorul trebuie să dezeze folosirea mijloacelor penale în funcție de valoarea socială ocrotită, Curtea putând censura opțiunea legiuitorului numai dacă aceasta contravine principiilor și exigențelor constituționale (a se vedea, în acest sens, Decizia nr. 824 din 3 decembrie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 122 din 17 februarie 2016). De asemenea, Curtea a constatat că, potrivit art. 1 alin. (5) din Legea fundamentală, respectarea Constituției este obligatorie, așadar, Parlamentul nu își poate exercita competența de incriminare și de dezincriminare a unor fapte antisociale decât cu respectarea normelor și a principiilor consacrate prin Constituție (Decizia nr. 2 din 15 ianuarie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 71 din 29 ianuarie 2014).

38. Curtea a reținut, în acord cu jurisprudența sa constantă, că stabilirea limitelor de pedeapsă intră în atribuțiile organului legiuitor, reprezentând opțiunea acestuia, conform politicii penale a statului, potrivit rolului său constituțional de unică autoritate legiuitoare a țării, prevăzut la art. 61 alin. (1) din Legea fundamentală, care apreciază, în concret, în funcție de o serie de criterii, printre care și frecvența fenomenului infracțional (Decizia nr. 828 din 3 decembrie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României Partea I, nr. 124 din 17 februarie 2016, paragraful 21).

39. În acest context, Curtea observă că, prin Decizia nr. 828 din 3 decembrie 2015, precitată, a reținut că menținerea limitelor de pedeapsă în cazul infracțiunii de contrabandă, în forma asimilată, și după intrarea în vigoare a noului Cod penal reprezintă opțiunea legiuitorului, conform politicii penale a statului, potrivit rolului său constituțional de unică autoritate legiuitoare a țării, prevăzut la art. 61 alin. (1) din Legea fundamentală, care apreciază, în concret, în funcție de o serie

de criterii, printre care și frecvența fenomenului infracțional. Curtea a constatat că, în ipoteza infracțiunii de contrabandă, în forma asimilată, legiuitorul a apreciat că este necesară o sancționare fermă a acesteia, având în vedere actualitatea aspectelor reținute în preambulul Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 54/2010, respectiv asigurarea unei mai bune monitorizări a operatorilor economici care desfășoară operațiuni cu produse accizabile, respectiv produse energetice, alcool și băuturi alcoolice și tutun prelucrat, accelerarea încasării accizelor la bugetul de stat și a diminuării evaziunii fiscale în domeniu, întărirea supravegherii și controlului vamal al activității de introducere și comercializare a mărfurilor în regim duty-free și instituirea unor pârghii care să conducă la creșterea gradului de colectare a veniturilor bugetare. Așa încât, prin adoptarea și menținerea în fondul activ al acestor norme, Parlamentul s-a plasat în interiorul marjei sale de apreciere, prevederile de lege criticate având natura unei norme de incriminare speciale care creează un regim sancționator specific.

40. În continuare, Curtea a constatat că nu poate sancționa o eventuală lipsă de corelare între tratamentul sancționator al anumitor infracțiuni și optica legiuitorului reflectată în ansamblul tratamentului sancționator reglementat de Codul penal și de Legea nr. 187/2012. Astfel, menținerea anumitor limite de pedeapsă în cazul unor infracțiuni și după intrarea în vigoare a noului Cod penal reprezintă opțiunea legiuitorului, conform politicii penale a statului, potrivit rolului său constituțional de unică autoritate legiuitoare a țării, prevăzut la art. 61 alin. (1) din Legea fundamentală. Prin adoptarea și menținerea acestor norme în fondul activ, Parlamentul s-a plasat în interiorul marjei sale de apreciere, prevederile de lege criticate având natura unei norme de incriminare speciale care creează un regim sancționator specific (a se vedea, *mutatis mutandis*, Decizia nr. 159 din 26 mai 2020, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 635 din 20 iulie 2020).

41. În ceea ce privește susținerea încălcării dispozițiilor art. 16 din Constituție, în sensul că există numeroase infracțiuni de gravitate indiscutabil mai mare pentru care legea prevede pedepse mai blânde (de exemplu, violul în formă agravată), Curtea apreciază că nici aceasta nu poate fi reținută. Astfel, Constituția nu stabilește mijloacele juridice prin care trebuie realizată ocrotirea valorilor sociale, acestea fiind lăsate la aprecierea legiuitorului, având în vedere că politica penală a

statului poate avea diverse imperative și priorități în diferite perioade de timp, determinate de frecvența, gravitatea și consecințele faptelor antisociale. În raport cu acestea, legiuitorul alege mijloacele juridice prin care urmărește protecția diferitelor categorii de relații sociale, ceea ce înseamnă că, în funcție de gradul de pericol social, poate considera că anumite fapte trebuie incriminate și combătute prin aplicarea de sancțiuni de drept penal, iar altele nu, fără a se aduce însă vreo atingere principiului egalității în drepturi consacrat de art. 16 din Constituție (în acest sens, Decizia nr. 783 din 15 decembrie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 289 din 24 aprilie 2017).

42. Curtea, prin numeroase decizii, de exemplu, Decizia nr. 932 din 14 decembrie 2006, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 42 din 19 ianuarie 2007 și Decizia nr. 318 din 18 aprilie 2006, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 400 din 9 mai 2006, în esență, a statuat în sensul că, potrivit art. 73 alin. (3) lit. h) din Constituție, Parlamentul are competența de a reglementa prin lege organică infracțiunile, pedepsele și regimul executării acestora. În virtutea acestei prevederi constituționale, legiuitorul este liber să aprecieze atât pericolul social în funcție de care urmează să stabilească natura juridică a faptei incriminate, cât și condițiile răspunderii juridice pentru această faptă. Principiul egalității în drepturi nu implică tratarea juridică uniformă a tuturor infracțiunilor, iar reglementarea unui regim sancționator în funcție de anumite elemente incidente este expresia firească a principiului constituțional menționat, care impune ca la aceleași situații juridice să se aplice același regim, iar la situații juridice diferite tratamentul juridic să fie diferențiat. Totodată, prin Decizia nr. 682 din 30 septembrie 2020, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 971 din 21 octombrie 2020, Curtea a constatat că persoanele care au săvârșit infracțiuni diferite se află în situații juridice diferite, ceea ce permite și instituirea unui tratament juridic diferențiat, conform opțiunii libere a legiuitorului, fără a se putea reține instituirea unor privilegii sau a unor discriminări.

43. Întrucât nu au intervenit elemente noi, de natură să determine schimbarea acestei jurisprudențe, soluția și considerentele care au fundamentat-o își păstrează valabilitatea și în prezenta cauză.

44. Pentru considerentele expuse mai sus, în temeiul art. 146 lit. d) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, precum și al art. 1—3, al art. 11 alin. (1) lit. A.d) și al art. 29 din Legea nr. 47/1992, cu unanimitate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Respinge, ca neîntemeiată, excepția de neconstituționalitate ridicată de Ioana Pralea și Emil Dănuț Pralea în Dosarul nr. 2.577/265/2015 al Curții de Apel Cluj — Secția penală și de instanța judecătorească, din oficiu, în Dosarul nr. 2.356/110/2017/a16 al Curții de Apel Bacău — Secția penală și pentru cauze cu minori și de familie și constată că dispozițiile art. 274 teza a doua din Legea nr. 86/2006 privind Codul vamal al României sunt constituționale în raport cu criticile formulate.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Curții de Apel Cluj — Secția penală și Curții de Apel Bacău — Secția penală și pentru cauze cu minori și de familie și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 15 decembrie 2020.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE

prof. univ. dr. **VALER DORNEANU**

Magistrat-asistent,
Daniela Ramona Marițiu

ORDONANȚE ALE GUVERNULUI ROMÂNIEI

GUVERNUL ROMÂNIEI

ORDONANȚĂ DE URGENȚĂ

privind modificarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 21/2021 pentru aprobarea acordării unui ajutor de stat de restructurare Societății „Complexul Energetic Oltenia” — S.A.

Întrucât prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 21/2021 pentru aprobarea acordării unui ajutor de stat de restructurare Societății „Complexul Energetic Oltenia” — S.A. s-a aprobat acordarea unei finanțări sub formă de grant Societății „Complexul Energetic Oltenia” — S.A. în valoare de 1.180.446 mii lei, parte din ajutorul de stat pentru restructurare, pentru achiziția parțială de certificate de emisii de gaze cu efect de seră aferente anului 2020, de către Societatea „Complexul Energetic Oltenia” — S.A., ținând cont de faptul că Societatea „Complexul Energetic Oltenia” — S.A. nu dispune de resursele financiare necesare, aflându-se în imposibilitatea de a achiziționa deficitul de certificate de emisii de gaze cu efect de seră, pentru a asigura necesarul de certificate care să acopere cantitatea totală de emisii de gaze cu efect de seră provenite, în anul 2020, de la fiecare instalație deținută, pentru a putea respecta obligația de a restitui, ca operator de instalații de producere a energiei electrice, un număr de certificate, în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr. 780/2006 privind stabilirea schemei de comercializare a certificatelor de emisii de gaze cu efect de seră, cu modificările și completările ulterioare,

având în vedere faptul că Societatea „Complexul Energetic Oltenia” — S.A. este principalul producător de energie din România pe bază de lignit indigen, cota sa de piață fiind de circa 24% și până în prezent contribuind semnificativ la asigurarea securității energetice naționale, în principal în momentele extreme de secetă prelungită sau în perioade de iarnă cu temperaturi scăzute, perioade în care aportul adus de centralele pe cărbune în structura producției a crescut până la aproape 35%,

întrucât este cel mai mare producător de energie electrică pe bază de cărbune la nivel național, întreruperea activității grupurilor energetice de la Societatea „Complexul Energetic Oltenia” — S.A. va crea o problemă majoră de adecvanță a sistemului energetic național, deoarece nu se va mai dispune de resursele necesare acoperirii consumului de energie electrică, cu utilizarea la maximum a capacității transfrontaliere de import,

întrucât aceste aspecte indică o perturbare gravă a sistemului energetic național în situația în care Societatea „Complexul Energetic Oltenia” — S.A. nu și-ar continua activitatea, precum și dificultăți sociale majore în cadrul comunităților din regiunea Olteniei, în situația în care societatea nu va dispune de mijloacele financiare necesare pentru restructurarea activității și viabilizarea pe termen lung, astfel încât să își poată desfășura activitatea fără sprijin din partea statului,

având în vedere că în condițiile în care Societatea „Complexul Energetic Oltenia” — S.A. își încetează activitatea, statul român va înregistra în următorii 3—5 ani pierderi semnificative la bugetul de stat, prin scăderea veniturilor provenite din impozite, taxe și contribuții directe ale companiei,

luând în considerare că este prioritară alocarea unor sume din Fondul de rezervă bugetară la dispoziția Guvernului ordonatorilor principali de credite ai bugetelor de stat pentru finanțarea unor cheltuieli aferente implementării măsurilor de combatere și prevenire a răspândirii infectării cu coronavirus COVID-19, ceea ce conduce la imposibilitatea punerii în aplicare a măsurii de alocare a unor sume din Fondul de rezervă bugetară aflat la dispoziția Guvernului a unei părți din finanțarea aprobată prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 21/2021,

întrucât pentru asigurarea scopului stabilit de Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 21/2021 s-a identificat o soluție fiscal-bugetară care permite asigurarea resurselor financiare, astfel încât să se acorde în integralitate suma de 1.180.446 mii lei, parte din ajutorul de stat pentru restructurare notificat Comisiei Europene,

ținând cont de faptul că Ministerul Finanțelor alocă din venituri rezultate din privatizare sume sub formă de grant Societății „Complexul Energetic Oltenia” — S.A., pentru achiziția parțială de certificate de emisii de gaze cu efect de seră aferente anului 2020,

ținând cont de faptul că neadoptarea acestor măsuri imediate ar avea consecințe negative imediate asupra activității companiei, fapt ce: a) poate avea implicații negative asupra stabilității sistemului energetic național; b) va influența negativ atât conectivitatea internă, cât și internațională a României; c) poate conduce la un impact social negativ asupra angajaților proprii, prin posibilitatea pierderii locurilor de muncă, dar și asupra celor care desfășoară activități în cadrul operatorilor economici cu care CEO colaborează orizontal,

în considerare faptului că aceste elemente vizează interesul general public și constituie o situație de urgență și extraordinară, a cărei reglementare nu poate fi amânată,

în temeiul art. 115 alin. (4) din Constituția României, republicată,

Guvernul României adoptă prezenta ordonanță de urgență.

Articol unic. — Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 21/2021 pentru aprobarea acordării unui ajutor de stat de restructurare Societății „Complexul Energetic Oltenia” — S.A., publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 339 din data de 2 aprilie 2021, se modifică după cum urmează:

1. La articolul 2, alineatul (1) va avea următorul cuprins:

„Art. 2. — (1) Ajutorul de stat prevăzut la art. 1 se asigură din venituri rezultate din privatizare potrivit art. 3 alin. (1) și (2) și de la bugetul de stat prin bugetul Ministerului Energiei.”

2. Articolul 3 va avea următorul cuprins:

„Art. 3. — (1) Prin derogare de la prevederile art. 1 alin. (6) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 113/2006 privind înființarea Fondului național de dezvoltare, aprobată prin Legea nr. 186/2008, cu modificările ulterioare, Ministerul Finanțelor poate alocă sub formă de grant, la solicitarea Ministerului Energiei, suma de 664.106 mii lei, în scopul asigurării resurselor necesare acordării ajutorului de stat, Societății «Complexul

Energetic Oltenia» — S.A., parte a ajutorului de restructurare prevăzut la art. 1.

(2) Suma se asigură de Ministerul Finanțelor din venituri rezultate din privatizare înregistrate în contul curent în valută deschis la Banca Națională a României, prin efectuarea operațiunii de schimb valutar al echivalentului în euro al sumei prevăzute la alin. (1), determinat pe baza cursului Băncii Naționale a României valabil la data efectuării conversiei. Echivalentul în lei al acestor sume se înregistrează în contul curent general al Trezoreriei Statului la disponibil din venituri rezultate din privatizare.

(3) Ministerul Finanțelor efectuează transferul integral al sumei prevăzute la alin. (1) într-un cont distinct de disponibil cu afecțatiune specială al Societății «Complexul Energetic Oltenia» — S.A. deschis la Trezoreria Statului, în termen de

maximum 3 zile lucrătoare de la data solicitării de alocare de fonduri sub formă de grant formulată de Ministerul Energiei.

(4) Societatea «Complexul Energetic Oltenia» — S.A. restituie eventualele sume rămase neutilizate din sumele alocate de Ministerul Finanțelor în același cont de unde au fost transferate până la data de 30 iunie 2021.

(5) Responsabilitatea cu privire la utilizarea sumei în scopul pentru care se alocă suma prevăzută la alin. (1) revine în totalitate Ministerului Energiei și Societății «Complexul Energetic Oltenia» — S.A.

(6) Ministerul Energiei reîntregește veniturile rezultate din privatizare în lei utilizate conform alin. (1), diminuate cu sumele restituite potrivit alin. (4), din bugetul de stat prin bugetul propriu cu încadrarea în sumele prevăzute cu această destinație, până cel târziu în data de 15 decembrie 2021.”

PRIM-MINISTRU
FLORIN-VASILE CÎȚU

Contrasemnează:
Ministrul energiei,
Virgil-Daniel Popescu
Ministrul finanțelor,
Alexandru Nazare

București, 15 aprilie 2021.
Nr. 27.

EDITOR: PARLAMENTUL ROMÂNIEI — CAMERA DEPUTAȚILOR

„Monitorul Oficial” R.A., Str. Parcului nr. 65, sectorul 1, București; C.I.F. RO427282,
IBAN: RO55RNCB0082006711100001 Banca Comercială Română — S.A. — Sucursala „Unirea” București
și IBAN: RO12TREZ7005069XXX000531 Direcția de Trezorerie și Contabilitate Publică a Municipiului București
(alocat numai persoanelor juridice bugetare)

Tel. 021.318.51.29/150, fax 021.318.51.15, e-mail: marketing@ramo.ro, internet: www.monitoruloficial.ro

Adresa pentru publicitate: Centrul pentru relații cu publicul, București, șos. Panduri nr. 1,
bloc P33, parter, sectorul 5, tel. 021.401.00.73, fax 021.401.00.71 și 021.401.00.72

Tiparul: „Monitorul Oficial” R.A.

